

Quick Study ผลกระทบจาก สึนามิประเทศญี่ปุ่น

โดย สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

เมื่อไม่นานมานี้ ประเทศญี่ปุ่นเกิดธรณีพิบัติ (Earthquake) ที่รุนแรงมากที่สุดในรอบทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งอุบัติขึ้นในทะเลนอกชายฝั่งตะวันออกเฉียงของเกาะฮอนชูในประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2554 นอกจากจะทำให้ตึกกรามบ้านช่องในเมืองเซนไดและอีกหลายเมืองในพื้นที่ใกล้เคียงพังถล่มลงมาจากรังสั่นไหวขนาด 9 ริคเตอร์แล้ว ยังทำให้เกิดคลื่นยักษ์สึนามิ (Tsunami) ที่รุนแรงที่สุดในรอบกว่าร้อยปีซ้ำเติมอีก จังหวัดมิยาจิ (Miyagi) ฟุกุชิมะ (Fukushima) อิวาเตะ (Iwate) โทจิจิ (Tochigi) และอิบารากิ (Ibaraki) ที่ตั้งอยู่ตามชายฝั่งตะวันออกเฉียงของเกาะฮอนชูพังยับเยินจากคลื่นสึนามิที่สูงกว่าสิบเมตร สร้างความตื่นตระหนกให้กับชาวญี่ปุ่นและผู้คนทั่วโลกเป็นอย่างมาก แม้ในขณะนี้ ยอดผู้เสียชีวิตยังไม่สามารถสรุปได้อย่างเป็นทางการ แต่ล่าสุดจำนวนตัวเลขก็เกินหนึ่งหมื่นไปแล้ว สำหรับมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจของเหตุการณ์ในครั้งนี้ น่าจะสูงถึงหลักแสนล้านดอลลาร์สหรัฐ ยังมีการระเบิดของโรงงานไฟฟ้านิวเคลียร์จากผลกระทบของพิบัติภัยดังกล่าว จนเป็นเหตุให้เกิดการฟุ้งกระจายของสารกัมมันตรังสีขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศและลงสู่มหาสมุทร เกิดเป็นภัยเงียบคุกคามซ้ำเติมขึ้นมาอีก ยิ่งสร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อมอีกมากมายมหาศาลจนไม่อาจประมาณการได้

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจญี่ปุ่น

ผลกระทบต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น จากรายงานของรัฐบาลญี่ปุ่น ได้ทำการประกาศตัวเลขความเสียหาย โดยประมาณจากเหตุแผ่นดินไหว และสึนามิ โดยคาดว่าจะสูงถึง 3.09 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 9.39 ล้านล้านบาท (23 มีนาคม 2554) ซึ่งคาดว่า ภัยพิบัติครั้งนี้จะทำให้การชะลอตัวทางเศรษฐกิจจะต่อเนื่องมายังไตรมาสที่ 2 และ 3 และยังคงคาดว่า ตัวเลข GDP ของประเทศ จะถดถอยลงในไตรมาส 2 – 3 และจะเริ่มฟื้นตัวในไตรมาสที่ 4

ค่าเงินเยน การเพิ่มสภาพคล่องของธนาคารกลางญี่ปุ่นจะสร้างแรงกดดันให้ค่าเงินเยนมีแนวโน้มอ่อนค่าลงในระยะกลางถึงระยะยาว แต่ปรากฏว่าค่าเงินเยนกลับแข็งค่าขึ้น มีสาเหตุมาจาก (1) บริษัทญี่ปุ่นจะต้องนำเอาเงินกลับไปประเทศญี่ปุ่นเพื่อนำไปชดเชยความเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (2) ค่าเงินเยนแข็งค่ามากขึ้น ทั้งที่ควรจะอ่อนค่าลง (จากภัยธรรมชาติที่ไม่คาดฝัน) (3) ธนาคารกลางญี่ปุ่นได้ออกมาเร่งซื้อเงินเยนคืนเพื่อหยุดความเสียหาย อีกทั้งสถาบันการเงินที่ออกสัญญาอนุพันธ์ไว้ก็ต้องออกมาดูแลตนเองซื้อเงินเยนเช่นกัน

ผลกระทบต่อฐานะการคลังของญี่ปุ่น สถาบันจัดอันดับ S&P ก็เพิ่งลดอันดับความน่าเชื่อถือในการชำระคืนหนี้ของรัฐบาลญี่ปุ่นลง ซึ่งหมายความว่า รัฐบาลมีข้อจำกัดทางงบประมาณที่จะเข้าไปซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ และบำบัดความทุกข์ยากของประชาชน ดังนั้นจึงต้องรอว่า รัฐบาลรวมถึงธนาคารกลางจะมีมาตรการเฉพาะหน้าหรือไม่

ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการผลิตในญี่ปุ่น โดยเป็นความเสียหายต่ออุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ ซึ่งต้องปิดโรงงานถึง 22 แห่ง ในพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผลผลิตคิดเป็นสัดส่วน 8% ของตัวเลขจีดีพีญี่ปุ่น รวมทั้งยังได้ส่งผลกระทบต่อซัพพลายเชนในตลาดโลกของอุตสาหกรรมผลิตอุปกรณ์เคมีคอนดักเตอร์และ

วัตถุดิบต่างๆ เพราะระบบการขนส่งได้รับความเสียหาย คาดการณ์ว่า กลุ่มผู้ผลิตในญี่ปุ่นและประเทศอื่นๆ จะได้รับผลกระทบจากภาวะอุปทานขาดแคลนในช่วงหลายเดือนข้างหน้า

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก

ผลกระทบจากสินค้านำเข้าจะส่งผลต่อการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก และเพิ่มแรงกดดันต่อราคาพลังงานโลก ทำให้ราคาอาจเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากความต้องการใช้น้ำมันทดแทนพลังงานไฟฟ้าและแก๊ส ซึ่งเป็นแหล่งพลังงานหลักของญี่ปุ่นในปัจจุบัน โดยญี่ปุ่นเป็นเศรษฐกิจอันดับ 3 ของโลก โดยสิ่งที่กระทบอันดับแรก คือ

(1) น้ำมัน – ญี่ปุ่นเป็นประเทศผู้นำเข้าน้ำมันอันดับที่ 3 ของโลก ปัญหาที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อความต้องการน้ำมัน และต่อโรงกลั่นน้ำมันในญี่ปุ่นที่อาจจะได้รับความเสียหายและต้องปิดทำการลง

(2) พลังงาน – โดยเฉพาะแก๊สธรรมชาติ เนื่องจากญี่ปุ่นใช้พลังงานปรมาณูในการผลิตกระแสไฟฟ้าประมาณร้อยละ 29.0 ซึ่งถ้าญี่ปุ่นต้องใช้เวลาในการแก้ไข ก็มีความต้องการนำเข้าน้ำมันมาใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้าทดแทนมากขึ้น

(3) สินค้าโภคภัณฑ์ – โดยเฉพาะวัตถุดิบในการก่อสร้าง น่าจะได้รับผลกระทบในแง่บวก เนื่องจากญี่ปุ่นจะต้องมีการฟื้นฟูอาคารบ้านเรือน และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ และภาคธุรกิจก่อสร้างก็น่าจะได้รับประโยชน์

แนวโน้มผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย

- **การส่งออกและนำเข้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นอาจประสบปัญหาหยุดชะงักชั่วคราว** จากการปิดทำการของท่าเรือและสนามบิน แต่จะเป็นเพียงชั่วคราวระยะสั้น ซึ่งท่าเรือและสนามบินหลักไม่ได้รับผลกระทบ โดยสัดส่วนการส่งออกสินค้าไทยไปญี่ปุ่นอยู่ที่ประมาณร้อยละ 9-10 สินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ เครื่องจักรและส่วนประกอบเครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบ นอกจากนี้ยังมีสินค้าประเภทยางพารา ซึ่งไทยส่งออกไปญี่ปุ่นคิดเป็นร้อยละ 13.8 ของมูลค่าส่งออกยางพาราของไทยไปตลาดโลก ก็มีคำสั่งซื้อลดลงตามโรงงานผลิตยางรถยนต์ในญี่ปุ่นหยุดดำเนินการผลิตเป็นการชั่วคราว ทำให้ระดับราคายางพาราได้ปรับลดลงอย่างรุนแรงในช่วงต้นของเหตุพิบัติภัยดังกล่าว

- **ผู้ส่งออกไทยได้รับผลกระทบจากความล่าช้าในวัตถุดิบชั้นกลาง** ซึ่งผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์ที่มีลูกค้าที่ตั้งโรงงานอยู่ในพื้นที่ประสบภัยอาจมีคำสั่งซื้อลดลง ขณะเดียวกันโรงงานในไทยที่ต้องอาศัยชิ้นส่วนนำเข้ามาจากญี่ปุ่น อาจมีความล่าช้าจากการขนส่งสินค้าและกระทบต่อสายการผลิตในไทยได้ โดยเฉพาะการส่งออกสินค้าชั้นกลางและส่วนประกอบ เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ และแผงวงจรไฟฟ้า เป็นต้น ส่วนสินค้าอาหารอาจได้รับผลกระทบในระยะสั้น เพราะเป็นสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ

- **การทำธุรกรรมทางการเงินผ่านธนาคารในญี่ปุ่นชะงัก** น่าจะส่งผลให้การโอนเงินค่าสินค้าที่นำเข้าจากประเทศไทย รวมทั้งกลุ่มผู้ผลิตที่เป็น Supply Chain ของบริษัทญี่ปุ่น เกิดความล่าช้า และอาจก่อให้เกิดปัญหาการขาดสภาพคล่องได้กับผู้ประกอบการที่มีสภาพคล่องทางการเงินต่ำตามมา

- **ด้านการท่องเที่ยว** นักท่องเที่ยวญี่ปุ่นชะลอการเดินทางมาเที่ยวในช่วงนี้ ซึ่งอาจเป็นผลด้านจิตวิทยา โดยในขณะนี้ยังไม่มีมีการยกเลิกการจองห้องพักจากนักท่องเที่ยวญี่ปุ่น (นักท่องเที่ยวญี่ปุ่นเดินทางมาเที่ยว

ประเทศไทยประมาณ 1.2 ล้านคน ในปี 2553 ซึ่งนักท่องเที่ยวจากพื้นที่ 3 จังหวัดที่ได้รับผลกระทบคิดเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนนักท่องเที่ยวญี่ปุ่นทั้งหมด) แต่จะกระทบประมาณ 2-3 เดือนข้างหน้า

- **ด้านการลงทุน** ไม่น่าจะได้รับผลกระทบ เนื่องจากเป็นการลงทุนในระยะยาว แต่ในส่วนของ การลงทุนใหม่นั้นอาจมีการชะลอตัวลงเพราะต้องนำเงินไปบูรณะประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมากใน การฟื้นฟู ส่วนสาขาย่อยในต่างประเทศก็จำเป็นต้องส่งกำไรเข้าสำนักงานใหญ่ เพื่อฟื้นฟูและก่อสร้างบริษัทใหม่ ทำให้แผนการขยายการลงทุนหรือลงทุนใหม่ในต่างประเทศขณะนี้ชะลอออกไปก่อน ซึ่งคาดว่าผลกระทบทางด้าน เศรษฐกิจจะกระทบต่อไทยอย่างแน่นอน ไม่น้อยกว่า 2-3 ไตรมาส แต่ในระยะยาวไทยจะได้รับประโยชน์จากการ เคลื่อนย้ายการลงทุนของญี่ปุ่นไปยังต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งในระยะยาว สภาอุตสาหกรรมได้เสนอให้มีการปรับลด ภาษีนิติบุคคล เหลือร้อยละ 18-20 จากปัจจุบันที่อยู่ร้อยละ 30

- **ตลาดเงินตลาดทุน** ตลาดหุ้นและค่าเงินเยนอาจเผชิญแรงเทขายในระยะสั้นรับข่าว เหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งร้ายแรงนี้ อย่างไรก็ตาม คาดว่า เงินเยนอาจจะทยอยกลับมาแข็งค่าขึ้นในช่วงเวลาหลาย เดือนข้างหน้า ตามแรงหนุนของการส่งเงินกลับประเทศของบริษัทญี่ปุ่นที่อยู่นอกประเทศเพื่อบูรณะความเสียหาย ขณะที่บริษัทในภาคการเงินก็อาจมีการขายสินทรัพย์ในต่างประเทศเพื่อระดมสภาพคล่องด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ ผลกระทบต่อทิศทางของค่าเงินบาทนั้น อาจถูกกดดันในช่วงเวลา หากบริษัทญี่ปุ่นที่ตั้งฐานการผลิตในไทยต้อง ทำการส่งกลับกำไรให้บริษัทแม่ในญี่ปุ่นในขนาดที่มากกว่าระดับปกติ

ผลกระทบโดยรวมต่อ SMEs ไทย

1. **การนำเข้าและส่งออกสินค้าของ SMEs ไทยกับประเทศญี่ปุ่น** ส่งผลให้ภาพรวมการส่งออก ของ SMEs ไทยอาจได้รับผลกระทบบ้างในบางธุรกิจ ทำให้การผลิตอาจต้องหยุดชะงักในระยะสั้น เช่น ธุรกิจกลุ่ม ชิ้นส่วนยานยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ส่วนในภาคบริการ ในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น ร้านอาหารญี่ปุ่น ธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศน์ เป็นต้น ก็จะได้รับผลกระทบเช่นกัน เมื่อพิจารณาถึงการส่งออกไปยัง ประเทศญี่ปุ่น พบว่า สินค้าส่งออกของ SMEs ที่ชะลอตัวลง ได้แก่ ของปรุงแต่งจากเนื้อสัตว์ ปลา หรือสัตว์น้ำ ปลา สัตว์น้ำจำพวกครัสเตเชีย และน้ำตาลและขนมทำจากน้ำตาล ตามลำดับ โดยมีอัตราการชะลอตัวประมาณร้อยละ 9.1, 9.3 และ 11.5 ตามลำดับ ส่วนภาพรวมการนำเข้าของ SMEs ไทยจากประเทศญี่ปุ่น อาจได้รับผลกระทบใน ธุรกิจกลุ่มประเภทอาหาร พืชผัก และปลาทะเล เนื่องจากความวิตกกังวลในการปนเปื้อนของสารกัมมันตรังสี ทำให้มีการตรวจสอบละเอียดมากขึ้น ส่งผลกระทบให้มีแนวโน้มการนำเข้าชะลอตัวลง

2. **ด้านการลงทุน** นายชัยวุฒิ บรรณวัฒน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ได้กล่าวว่า ไทยได้รับผลกระทบเพียงระยะสั้นในช่วงระหว่าง 3-12 เดือน เพราะไทยมีการนำเข้าสินค้าจากญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกัน ก็ยังมีการส่งออกสินค้าไปญี่ปุ่น ทั้งในฐานะฐานการผลิตจากบริษัทแม่ และบริษัทของคนไทย ส่วนระยะยาวคาดว่าจะเป็นผลดีต่อไทย โดยในช่วงครึ่งปีหลังและปี 2555 เพราะปัจจุบันญี่ปุ่นมีแผนขยายลงทุนใน ภูมิภาคอาเซียน ซึ่งรวมถึงประเทศไทย โดยเฉพาะจะเป็นกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ดังนั้นจาก ผลกระทบดังกล่าว ญี่ปุ่นจะตัดสินใจง่ายขึ้นในการขยายการลงทุนมายังประเทศไทยมากขึ้น

สรุปผลการวิเคราะห์ผลกระทบทั้งเชิงลบและเชิงบวกของกลุ่มธุรกิจ SMEs ไทย

ประเภทอุตสาหกรรม	ผลกระทบต่อกลุ่มธุรกิจ SMEs ไทย	
	ช่วงระยะแรกของเหตุภัยพิบัติ (ระยะสั้น 1 – 6 เดือน)	ช่วงระยะต่อไปของเหตุภัยพิบัติ (ระยะยาว)
ภาคการผลิต		
1. กลุ่มธุรกิจชิ้นส่วนยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งกลุ่มสินค้าชั้นกลางและ ส่วนประกอบ เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ รถยนต์ อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ และแผงวงจรไฟฟ้า	<p>ผลกระทบเชิงลบ</p> <ul style="list-style-type: none"> ชิ้นส่วนประกอบที่นำเข้ามาเหล่านี้ จะหมดจากสต็อกสินค้าของบริษัทญี่ปุ่นไม่เกิน 1 เดือน ส่งผลกระทบชั่วคราวต่อการผลิต 	<p>ผลกระทบเชิงบวก</p> <ul style="list-style-type: none"> อาจมีการลงทุนในกลุ่มธุรกิจนี้มากขึ้นในประเทศไทย นโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการลงทุน สนับสนุนให้มีการลงทุนในส่วนที่เป็น R&D หรือ Innovation Based มากกว่าเป็น Production Based <p>ผลกระทบเชิงลบ</p> <ul style="list-style-type: none"> อาจมีการโยกย้ายการลงทุนมาไทยเพิ่ม โดยเป็นการนำ SMEs ญี่ปุ่นเข้ามามากขึ้น ทำให้ SMEs ไทยเสียโอกาสทางธุรกิจ
2. กลุ่มธุรกิจผลิตภัณฑ์ยาง	<p>ผลกระทบเชิงลบ</p> <ul style="list-style-type: none"> โรงงานผลิตยางรถยนต์ในญี่ปุ่น อาทิ Goodyear หยุดดำเนินการผลิตเป็นการชั่วคราว ส่งผลให้คำสั่งซื้อยางพาราจากญี่ปุ่นลดลง ความต้องการชิ้นส่วนอะไหล่ประเภทยางชะลอลง เนื่องจากบริษัทผู้ผลิตรถยนต์หลายแห่งต้องปิดโรงงาน หรือลดการผลิต เพราะขาดแคลนชิ้นส่วนยานยนต์ที่ผลิตในโรงงานญี่ปุ่น 	<p>ผลกระทบเชิงบวก</p> <ul style="list-style-type: none"> โดยเฉพาะยางรถยนต์ของไทย อาจได้รับผลดีจากญี่ปุ่นย้ายการผลิตบางส่วนมาไทย

ประเภทอุตสาหกรรม	ผลกระทบต่อกลุ่มธุรกิจ SMEs ไทย	
	ช่วงระยะแรกของเหตุภัยพิบัติ (ระยะสั้น 1 – 6 เดือน)	ช่วงระยะต่อไปของเหตุภัยพิบัติ (ระยะยาว)
3. กลุ่มธุรกิจอาหาร ประเภทพืชผักสด อาหารทะเลแช่แข็ง อาหารทะเลแปรรูป อาหารสำเร็จรูป ของปรุงแต่งจากเนื้อสัตว์ และอาหารประเภทปลา หรือสัตว์น้ำ	<p>ผลกระทบเชิงลบ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● อาหารแช่แข็ง ได้รับผลกระทบจากสินค้าตกค้างในห้องเย็น ที่ญี่ปุ่น และยังมีสินค้าที่รอส่งออกไปยังญี่ปุ่นอีกด้วย ● ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดเก็บสินค้าคงคลังในญี่ปุ่น ได้แก่ กระแสไฟฟ้าที่เปิดและปิดเป็นเวลาที่กระทบต่อสินค้าแช่แข็งอย่างมาก รวมทั้งน้ำมันเชื้อเพลิงขาดแคลน และปัญหาด้านแรงงาน เพราะขณะนี้มีการพักงานชั่วคราวเกิดขึ้น ทำให้การขนส่งสินค้าไปยังจุดต่างๆ ชะงักตามไปด้วย 	<p>ผลกระทบเชิงบวก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ญี่ปุ่นจำเป็นต้องนำเข้าอาหารมากขึ้น เนื่องจากมีความวิตกเกี่ยวกับสารกัมมันตรังสีที่อาจปนเปื้อนในอาหารและความสามารถในการผลิตของญี่ปุ่นที่ลดลง ● ประเทศคู่ค้าญี่ปุ่นอาจนำเข้าอาหารของไทยทดแทนตลาดญี่ปุ่น ทำให้ SMEs มีโอกาสมากขึ้น
ภาคบริการ		
1. กลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยว และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศน์ เป็นต้น	<p>ผลกระทบเชิงลบ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● นักท่องเที่ยวญี่ปุ่น จะชะลอการท่องเที่ยวลงในระยะสั้นๆ ส่งผลกระทบต่อธุรกิจต่อเนื่องด้วย เช่น ธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศน์ เป็นต้น เนื่องจากมีความอ่อนไหวง่ายต่อเหตุการณ์ต่างๆ รวมทั้งจำเป็นต้องรักษาเงินไว้ใน การจองจ่ายตั๋วเครื่องบินและค่าซ่อมแซมบ้านเรือนมากกว่า ● ธุรกิจนำเที่ยวคนไทยไปญี่ปุ่น ได้ยกเลิกการท่องเที่ยวในญี่ปุ่นลงอย่างเห็นได้ชัด 	<p>ผลกระทบเชิงบวก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● นักท่องเที่ยวนานาชาติที่มีเป้าหมายไปท่องเที่ยวญี่ปุ่น อาจเปลี่ยนเส้นทางท่องเที่ยวมาไทยเพิ่มขึ้น ● ธุรกิจนำเที่ยวที่มีชาวญี่ปุ่นเป็นลูกค้ากลุ่มหลัก ควรปรับตัวมองหาตลาดอื่นมาทดแทน อาจเริ่มพยายามดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นตลาดสำคัญของประเทศญี่ปุ่น เพราะอาจมีบางส่วนของมหาสมุทรที่ท่องเที่ยวที่อื่นทดแทนการเดินทางไปท่องเที่ยวญี่ปุ่น ● ผู้ประกอบการท่องเที่ยวควรมุ่งเน้นกระจายกลุ่มลูกค้าต่างชาติเพื่อลดความเสี่ยงจากการพึ่งพิงตลาดใดตลาดหนึ่ง

ประเภทอุตสาหกรรม	ผลกระทบต่อกลุ่มธุรกิจ SMEs ไทย	
	ช่วงระยะแรกของเหตุภัยพิบัติ (ระยะสั้น 1 – 6 เดือน)	ช่วงระยะต่อไปของเหตุภัยพิบัติ (ระยะยาว)
		และเริ่มจับกระแสตลาดที่จะเป็นที่นิยมในอนาคต เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ เป็นต้น
2. กลุ่มธุรกิจร้านอาหารญี่ปุ่น	ผลกระทบเชิงลบ <ul style="list-style-type: none"> ร้านอาหารญี่ปุ่นในเมืองไทย มีลูกค้าน้อยลง จากความวิตกกังวลของสารกัมมันตรังสีที่อาจปนเปื้อนวัตถุดิบที่นำเข้ามาจากญี่ปุ่น 	ผลกระทบเชิงบวก <ul style="list-style-type: none"> อาจต้องใช้วัตถุดิบในประเทศทดแทนมากขึ้น
3. กลุ่มธุรกิจวัสดุก่อสร้างบริการรับเหมา ก่อสร้าง สินค้าที่เกี่ยวข้องกับการบูรณะสาธารณูปโภค ระบบไฟฟ้า สายส่ง	ผลกระทบเชิงบวก <ul style="list-style-type: none"> รัฐบาลไทยอาจให้การช่วยเหลือแก่ประเทศญี่ปุ่นโดยการส่งช่างผู้รับเหมา หรือบริษัท SMEs ที่มีความเชี่ยวชาญไปซ่อมแซม เพื่อฟื้นฟูประเทศญี่ปุ่น ดังนั้น จะส่งผลให้ SMEs ไทยในกลุ่มเหล่านี้ มีโอกาสขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น 	ผลกระทบเชิงบวก <ul style="list-style-type: none"> ญี่ปุ่นมีแนวโน้มนำเข้าสินค้ากลุ่มนี้เพิ่มขึ้น เพื่อซ่อมแซมและฟื้นฟูประเทศ
4. กลุ่มธุรกิจกล้วยไม้	ผลกระทบเชิงลบ <ul style="list-style-type: none"> ญี่ปุ่นนำเข้ากล้วยไม้จากไทยกว่าร้อยละ 50 ส่วนมากจะสั่งซื้อจากภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวและสึนามิ นอกจากนั้น ยังอาจได้รับผลกระทบของต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงจุดขนส่งสินค้าซึ่งอยู่ไกลออกไปที่สนามบินคันไซหรือจังหวัดโอซากา 	

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

- ผลกระทบต่อตลาดทัวร์ญี่ปุ่นของไทย มีแนวโน้มถดถอยลง โดยมีจำนวนคนไทยเดินทางไปญี่ปุ่นลดลงจากที่คาดการณ์ไว้ก่อนหน้าประมาณ 100,000-150,000 คน และใช้จ่ายในญี่ปุ่นลดลงประมาณ 5-7 พันล้านบาท ทั้งนี้ขึ้นกับระยะเวลาที่รัฐบาลญี่ปุ่นจะใช้ในการควบคุมสถานการณ์ให้คลี่คลายลงได้ และเร่งฟื้นฟูบูรณะประเทศให้กลับคืนสู่สภาพปกติ ซึ่งจะทำให้ความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยและความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวญี่ปุ่นกลับคืนมาในหมู่นักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งรวมทั้งนักท่องเที่ยวคนไทย และต่างเริ่มทยอยกลับไปเที่ยวญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นตามปกติ

- อัตราการเติบโตของตลาดท่องเที่ยวต่างประเทศโดยรวมของไทยในปี 2554 มีแนวโน้มชะลอตัวลง ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อบรรดาผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวต่างประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการ SMEs จำเป็นต้องเร่งปรับกลยุทธ์การตลาด จัดรายการนำเที่ยวต่างประเทศในเส้นทางที่น่าสนใจและปลอดภัย รองรับความต้องการของตลาดกลุ่มครอบครัวที่นิยมเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศในช่วงปิดเทอม รวมทั้งขยายตลาดท่องเที่ยวในประเทศด้วยรายการนำเที่ยวเส้นทางใหม่ๆ พร้อมกิจกรรมต่างๆที่น่าสนใจ เพื่อสร้างรายได้ทดแทนรายได้ที่สูญเสียไปจากตลาดทัวร์ญี่ปุ่นที่ชะงักไปในช่วงเหตุการณ์นี้

- จากการที่องค์การส่งเสริมการค้าต่างประเทศของญี่ปุ่น หรือ เจโทร ได้ขอให้ BOI ไทย ทบทวนกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนเพื่อรองรับกับการย้ายฐานการผลิตจากญี่ปุ่นมาไทย โดยให้พิจารณาในการปรับลดภาษีนิติบุคคลเหลือร้อยละ 18-20 จากปัจจุบันที่อยู่ร้อยละ 30 ซึ่งข้อเสนอดังกล่าวน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการลงทุนในไทย ทำให้เม็ดเงินไหลเข้าประเทศมากขึ้น รวมทั้งเอื้อให้เกิดการจ้างงานเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง SMEs ไทยจะได้รับประโยชน์อย่างมากจากการเป็น Subcontractor ส่งผลให้เกิดออเดอร์เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ต้องพิจารณาให้การปรับปรุงระบบภาษีดังกล่าวเป็นประโยชน์และเป็นธรรมแก่ SMEs ด้วย

- ข้อสังเกตเกี่ยวกับการลงทุนระยะยาว ญี่ปุ่นจะมุ่งเน้นการลงทุนในกลุ่มธุรกิจประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ เข้ามาในไทยเพิ่มมากขึ้น โดยจะไม่ใช่เป็นการลงทุนของโรงงานขนาดใหญ่ แต่จะเป็นการลงทุนที่เน้นกลุ่ม SMEs ให้เข้ามาลงทุนเพิ่มมากขึ้น โดยจะให้เป็น Subcontractor แทน SMEs ไทย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ SMEs ไทยอย่างแน่นอน แต่ในมุมกลับกัน เมื่อ SMEs จากญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนในไทยแล้ว อาจจะเป็นการลงทุนประเภท R&D Based หรือ Innovation Based มากขึ้น ซึ่งอาจเป็นโอกาสที่ SMEs ไทยได้รับนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาพัฒนาอุตสาหกรรมด้านนี้เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน